

Predlog za razglasitev kulturnih spomenikov lokalnega pomena

Odlok o razglasitvi cerkve sv. Jurija v Vatovljah za kulturni spomenik lokalnega pomena

Občina: **DIVAČA**

Predlagatelj: **ZVKD Nova Gorica**

Datum izpisa: 1. 10. 2024

NOVA RAZGLASITEV

Zvrst: stavbe

Identifikacija spomenika: Vatovlje - Cerkev sv. Jurija, EID 1-04093
--

Vir: Fototeka OE Nova Gorica
Fotograf: Minka Osojnik
Leto: 2021

Obseg razglasitve: posamezni spomenik

Opis spomenika:

Cerkev sv. Jurija stoji na samem, na razgledni točki med Vatovljami in Misličami. S prezbiterijem je obrnjena proti vzhodu, sledi mu pravokotna ladja in zvonik pred glavno fasado. Na južno stran prezbiterija je prizidana zakristija. Zvonik je zidan iz klesanega sivega apnenca, preostali deli cerkve pa iz lokalnega flišnega peščenjaka.

Cerkev, ki se kot podružnica župnije Vreme prvič omenja 1684, je na tem mestu stala že v 17. stoletju – del nekdanjega kamnitega portala z letnico 1603 napisano z glagolskimi pismenkami in arabskimi številkami je danes vzidan v steno bližnjega župnišča. Konec 18. stoletja so začeli zidati novo cerkev, ki je bila končana 1802, ko je bil pri njej ustanovljen vikariat, zvonik oglejskega tipa pa je do leta 1906 sezidal mojster Anton Verč iz Merč. Župnija je bila ustanovljena 1947, danes pa je cerkev podružnica župnije Vreme.

Prostorno a preprosto notranjščino krasi kvalitetna poznobaročna oprema. Trije kamniti oltarji stebrenega tipa z volutnimi krili in raznobarvnimi inkrustacijami so iz začetka 19. stoletja, prižnica je s

konca 19. stoletja. Križev pot, ki je delo Alojzija Götzla iz leta 1872, je močno preslikan. Kamnit čašasti kropilnik pod korom je iz 17. stoletja in je morda del opreme prejšnje cerkve.

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik:

- Cerkev stoji na lokaciji predhodnice z začetka 17. stoletja, od katere je ohranjenih nekaj spolij in opreme. Današnja stavba s preloma 18. in 19. stoletja z zvonikom iz leta 1906 je skoraj v celoti ohranjena v avtentični podobi in gradivu, saj ni doživela večjih prenov.
- Preprosto enoladijsko poznobaročno cerkev dopolnjuje markanten zvonik oglejskega tipa, ki ga je do leta 1906 sezidal mojster Anton Verč iz Merč. Zvonik odstopa od sorodnih objektov v Brkinih, saj je za to območje tipičen gradbeni material iz flišnega peščenjaka tukaj zamenjal klesan siv apnenec, ki je sicer značilen za bližnji Kras.
- Notranjščina cerkve predstavlja tipičen baročni interier s kvalitetno poznobaročno opremo, ki je odraz znanja in tradicije primorskih kamnosekov iz časa od 17. do 19. stoletja.
- S svojo izpostavljeno lego vrh slemena med naseljema Vatovlje in Misliče predstavlja cerkev kvalitetno umestitev v krajino in pomembno prostorsko dominantno.

Varovane sestavine spomenika:

PROSTORSKA POJAVNOST: lokacija; vedute;

PROSTORSKA ZASNOVA: zasnova celotnega prostora; grajene in druge prvine; naravne prvine;

ARHITEKTURNE PRVINE: tlorisni gabarit (poligonalno zaključen prezbiterij, pravokotna ladja, zvonik, zakristija); višinski gabarit; konstrukcijska zasnova; fasada; arhitekturni členi; fasadni detajli; strešna konstrukcija; oblika in naklon strešin; kritina;

STAVBNO POHIŠTVO: vrata; okna; line;

GRADIVA;

FUNKCIONALNA ZASNOVA: razporeditev prostorov;

OBLIKOVANOST NOTRANJŠČINE: komunikacije; obdelava prostorov; arhitekturne, likovne in druge prvine notranjščine; notranja oprema (trije oltarji s slikami in kipi, prižnica z baldahinom in s kamnitimi stopnicami v zakristiji, kamnit kropilnik pod korom, veliki misijonski križ iz leta 1888 v ladji, križev pot Alojzija Götzla iz leta 1872, cerkveni zvon); drobni inventar (steklen lestenec v ladji, kovinska lestenca v prezbiteriju, procesijski križ in svečniki);

DRUGO (arheološke ostaline);

Obseg spomenika:

parc. št. *24, vse k. o. 2466 MISLIČE;

stavbe št. 83, vse k. o. 2466 MISLIČE

Vplivno območje:

parc. št. *22/1, *22/2, 245/1, 282, 283, 284, 285/1, 285/2, 292 (južni del), 293/1, 294, 295, 296, 297, 298, 299/1, 299/2, 300, 580/4 (vzhodni del), 884, 885, 886/1, 886/2, 888, 889/1, 889/2, 889/3, 889/4, 890, 892, 895, vse k. o. 2466 MISLIČE, parc. št. 240, 241, 242, 243/1, 243/2, 244/1, 244/2, 244/3, 244/4, 245 (zahodni del), 246/1, 246/2, 247/1, 247/2, 247/3, 248, 249, 250, 251, 252, 253/1, 254, 255, 256, 257/1, 257/2, 258/1, 258/2, 259/1, 259/2, 260, 261, 263, 264/1, 264/2, 265/1, 265/2, 267/1, 267/2, 267/3, 267/4, 268/1, 268/2, 269, 270, 271, 273, 274, 275, 276, 280, 281/1, 281/2, 580/1, 978, 979/1, 979/2, vse k. o. 2467 VATOVLJE

Varstveni režim spomenika:

- ohranjanje vseh varovanih sestavin spomenika;
- uporabo za namene, ki so skladni z družbenim pomenom spomenika;
- prepoved postavljanja ali gradnje začasnih ali trajnih objektov, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam, razen kadar so ti potrebni za uporabo, delovanje, ohranjanje in prezentacijo spomenika ter v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
- omogočanje dostopnosti javnosti na način, ki ne ogroža varovanih sestavin spomenika in posega v pravice lastnikov v najmanjšem možnem obsegu;

- redno in strokovno vzdrževanje ter obnavljanje varovanih sestavin spomenika;
- redno in strokovno spremljanje, ki ga opravlja zavod;
- omogočanje znanstvenoraziskovalnih in učno-demonstracijskih del, ki prispevajo k boljšemu poznavanju spomenika in k povečanju njegove pričevalnosti;
- pred posegi v prostor oziroma zemeljske plasti je potrebno opraviti arheološke raziskave s katerimi se natančneje določijo ukrepi varstva ali arheološke ostaline nadzorovano odstranijo. Arheološke raziskave obsegajo tudi potersko obdelavo arhiva arheološkega najdišča (raziskave);
- iskanje arheoloških ostalin in uporaba iskalnikov kovin in drugih tehničnih sredstev za te namene nista dopustna;
- v primeru izjemnega odkritja, predvsem ostankov grajenih struktur, je potrebno ostaline ohraniti ali prezentirati na mestu odkritja.

Za premočnine, ki so sestavni del spomenika, dodatno velja varstveni režim, ki določa:

- ohranjanje in redno vzdrževanje opreme v njeni izvornosti in neokrnjenosti;
- prepoved uničevanja, poškodovanja, odnašanja predmetov in trgovanja s predmeti, ki so ovrednoteni kot del spomenika;
- izjemoma sta dovoljena premeščanje in uporaba opreme, kadar je to del funkcije predmeta, če premeščanje oziroma uporaba ne ogroža obstoja te opreme;
- izjemoma in ob upoštevanju standardov za varovanje in hrambo muzejskega gradiva je dovoljeno začasno premeščanje opreme za razstave in druge predstavitve.

Varstveni režim vplivnega območja:

- ohranjanje odprtega nepozidanega prostora in tradicionalne rabe prostora, kjer je to nujno za ohranjanje celovitosti spomenika;
- ohranjanje vedut na spomenik kot prostorsko dominantno;
- prepoved postavljanja ali gradnje začasnih ali trajnih objektov, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam, razen kadar so ti potrebni za uporabo, delovanje, ohranjanje in prezentacijo spomenika ter v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
- na obstoječih stavbah in grajenih strukturah v vplivnem območju spomenika so dovoljeni posegi, ki ohranjajo celovitost dediščine v prostoru in izhajajo iz lokalnih materialov ter tradicionalnih tehnik gradnje;
- za izvajanje redne pokopališke dejavnosti kulturnovarstvenega soglasja ni potrebno pridobiti.

Obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja v vplivnem območju:

Določi naj se obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja na vseh parcelah vplivnega območja.

Zahteve glede označitve spomenika:

Spomenik mora biti označen v skladu s Pravilnikom o označevanju nepremičnih kulturnih spomenikov (Uradni list RS, št. 94/21) z oznako, ki ne krni likovne podobe ali posameznih delov kulturnega spomenika.

Zahteve glede javne dostopnosti spomenika:

Cerkev je odprta za sakralne potrebe. Lastnik, posestnik in upravljavec spomenika morajo v sorazmerju s svojimi zmožnostmi omogočiti javnosti predstavljanje in dostopnost spomenika. Javni dostop ne sme ogrozati varovanih sestavin spomenika in osnovne sakralne namembnosti.

Obrazložitev predloga:

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije je strokovno ovrednotil, da je cerkev sv. Jurija, s svojo izpostavljeno lego, tipično poznobaročno arhitekturo in kvalitetno opremo, izrazit dosežek ustvarjalnosti in predstavlja pomemben element v razumevanju zgodovinskih procesov, pojavov ter njihove povezanosti s sedanjo kulturo in prostorom. Glede na navedeno Zavod predlaga, da se enota nepremične dediščine zaradi svojega izjemnega pomena razglasi za kulturni spomenik lokalnega pomena.